

Programstöd för lärare

UF-företagande

Barn- och fritidsprogrammet

ung
företagsamhet

A Member of JA Worldwide

Introduktion

Genom processutbildningen UF-företagande startar, driver och avvecklar eleverna ett företag under ett skolorår där de säljer en vara eller tjänst och tjänar riktiga pengar.

UF-företagande ger både lärare och elever möjlighet att utveckla de entreprenöriella förmågor och kunskaper som efterfrågas i gymnasieskolans läroplan och i arbetslivet. Forskning visar att de personer som drivit UF-företag på gymnasiet oftare startar eget företag, tjänar bättre och har lägre arbetslöshet än andra. Bland kvinnliga UF-företagare är det hela 80 procent större sannolikhet att de startar aktiebolag senare i livet än de som inte drivit UF-företag.¹

Forskning visar också att den som driver UF-företag även utvecklar sitt självförtroende och förmågor som samarbete, muntlig kommunikation, planering och ansvarstagande.²

Det här materialet ger exempel på hur du som UF-lärare kan arbeta med UF-företagande inom Barn- och fritidsprogrammet. Längst bak i materialet finns exempel på UF-företag som drivits inom Barn- och fritidsprogrammet. Materialet är ett komplement till Ung Företagsamhets lärarhandledning och läromedlet Mitt UF-företag - Entreprenörskap på riktigt som går att köpa på nok.se.

Som UF-lärare hittar du nästan allt du behöver på ungforetagsamhet.se. Där registrerar du dig för att sedan logga in på dina sidor. Förutom all information om dina UF-elever, hittar du en mängd digitala utbildningar som till exempel vår grundutbildning för blivande UF-lärare eller vår ekonomiutbildning Smart företa-

”

UF-företagande är ett bra sätt att koppla teorin till verkligheten. Eleverna blir mer engagerade och mognar i sina roller som elev och företagare. Men även på ett personligt plan.

Mohammed Tarzibachi
UF-lärare Mälargymnasiet, Järfälla

gande. Där hittar du även alla utbildningar, podcasts, filmer och andra verktyg som även dina elever når via sina sidor.

Många UF-lärare uppskattar de konferenser, utbildningar och mässor som vi på Ung Företagsamhet anordnar eftersom de ger dig och dina elever ett ovärderligt nätverk. Flera av våra samarbetspartners erbjuder även dig och dina elever kostnadsfria företagspaket eller information som ska göra det lättare att komma igång med UF-företagandet.

Scanna QR-koden för att logga in på ungforetagsamhet.se redan idag och ta kontakt med Ung Företagsamhet i din region.

¹ Effekter av utbildning i entreprenörskap - en långtidsstudie av UF alumners arbetsmarknadspotential och företagande, 2013 av docent Karl Wennberg vid Stockholm School of Economics och Niklas Elert på Ratio, Övning ger färdighet - En långtidsuppföljning av UF-företagares entreprenöriella karriärer i Sverige 1990-2007, 2011, Karl Wennberg, <https://ungforetagsamhet.se/om-oss/var-utbildning-ger-resultat>

² What and How Students Perceive They Learn When Doing Mini-Companies in Upper Secondary School, Steven Hunter Lindqvist, Karlstad Universitet.

Arbetsmarknad och entreprenörskap i skolan

Den svenska arbetsmarknaden genomgår sedan ett antal år tillbaka stora omstruktureringar och reformer. Anställningsformer förändras, nya yrken uppstår och gamla yrken omformas. Oavsett vilken utbildning dagens unga väljer kommer de möta en arbetsmarknad i ständig förändring. Det innebär att arbetstagaren behöver vara flexibel, kreativ och självständig. Kontakter och nätverk är en viktig väg till jobb.

Positiv attityd till företagande bland unga

Enligt Entreprenörskapsbarometern³ kan 47 procent av Sveriges befolkning i arbetsför ålder tänka sig att bli företagare. Ändå är det bara nio procent som är företagare. En förklaring till skillnaden kan vara kunskapen om företagande och kännedomen om var man ska vända sig för att få mer information. Undersökningen visar att unga (18–30 år) kan tänka sig att bli företagare i betydligt större utsträckning än medelålders och äldre. Samtidigt är det unga som har sämst kännedom om vad som krävs för att starta företag. Därför finns Ung Företagsamhet och UF-företagande.

Arbetsmarknad efter Barn- och fritidsprogrammet

Barn- och fritidsprogrammet har tre inriktningar och alla ger stor möjlighet till vidare arbete efter gymnasiet. Inriktningen fritid och hälsa ska förbereda eleverna för arbete inom fritids- och friskvårdssektorerna. Där är det stor konkurrens inom en del yrkesroller, exempelvis personlig tränare och massör. Enligt en undersökning från branschrådet Svensk Massage⁴ kommer 150 personer att gå i pension per år från 2021. Detta sker samtidigt som efterfrågan på massage ökar. Inriktningen pedagogiskt arbete ska förbereda eleverna för arbete till exempel som

barnskötare i förskolan eller elevassistent i skolan. Inom förskolan behöver 20 000 förskollärare och 30 000 barnskötare rekryteras fram till år 2023 för att kunna bibehålla och utveckla verksamheten⁵. Vård, skola och omsorg behöver tillsammans rekrytera hundratusentals nya medarbetare de närmaste åren. Inriktningen socialt arbete ska förbereda eleverna för arbete inom exempelvis funktionshinderområdet eller bevakningsområdet där många kommer att gå i pension de närmaste tio åren. Samtidigt ökar antalet äldre människor i samhället som behöver service och stöd⁶. BYA (Bevakningsbranschens yrkes- och arbetsmiljönämnd) skriver att säkerhetsbranschen nu är mer aktuell än någonsin. Unga har därför goda möjligheter till arbete direkt efter gymnasiet, såvida de förutom godkänd yrkesexamen även uppfyller de krav som branschen ställer⁷.

Entreprenörskap i skolan

I läroplanen för gymnasieskolan står att skolan ska bidra till att alla elever utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar entreprenörskap, företagande och innovationstänkande vilket ökar elevernas möjligheter till framtida sysselsättning, genom företagande eller anställning⁸. Genom UF-företagande får eleverna, oavsett gymnasieprogram, kunskaper i just detta.

Entreprenörskap på Barn- och fritidsprogrammet

I examensmålen för Barn- och fritidsprogrammet står bland annat att programmet ska utbilda eleverna för samverkan, samarbete och kommunikation eftersom det är viktiga förmågor inom de yrken eleverna så småningom kommer att välja. Dessutom ska utbildningen utveckla elevernas initiativförmåga och kreativitet och kan även förbereda för eget företagande. Genom att driva ett UF-företag får eleverna öva upp alla dessa förmågor på ett kreativt, praktiskt och oftast mycket uppskattat sätt.

3 Entreprenörskapsbarometern 2016. Tillväxtverket. Stockholm nov 2017.

4 <http://axelsons.se/wp-content/uploads/2013/10/Arbetsmarknad-Massorer-2011.pdf>

5 <http://skl.se/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamstalldhet/barnetsrattigheter/nyhetsarkivbarnetsrattigheter/arkivbarnetsrattigheter/kompetentmedarbetareidenbastaforskolan.5282.html>

6 <https://www.framtidsvalet.se/yrkesprofilen/socialt-arbete/>

7 <https://www.bya.se/pdf/rs2015.pdf>

8 Gymnasieskolans läroplan (reviderad 2017), Skolans värdegrund och uppgifter, Kap 1

Året som UF-företagare

Del 1: Inför ditt UF-år

Affärsidé

Team

Hitta
rådgivare

Registrera
UF-företaget*

Riskkapital

Del 2: Starta

Marknads-
undersökning

Affärsplan*

Bankkonto

**Rådgivar-
kontakt***

Fördjupnings-
område**

Inköp,
produktion

Del 3: Driva

Marknads-
föring

Rådgivar-
kontakt

Sälj*

Bokföring

Tävlingar**

Del 4: Avveckla

**Årsredo-
visning***

Bolags-
stämma

Avveckla
UF-företaget

Avsluta
konton

Ladda
ner intyg

Del 5: Efter UF-året

Gå med i
UF alumni

Driv vidare

Stipendier

Bli UF-
rådgivare

*Obligatoriskt moment för alla UF-företagare.

**Arbete med fördjupningsområden är frivilligt.

Välj vad som passar ert UF-företag. Godkända obligatoriska moment ger ett intyg från Ung Företagsamhet vid UF-årets slut. Godkänt fördjupningsområde syns på intyget.

Att starta, driva och avveckla ett UF-företag

UF-företagande innebär att starta, driva och avveckla ett UF-företag. UF-företagande innebär att eleverna startar, driver och avvecklar ett företag under ett läsår. Året börjar med att de på höstterminen startar ett UF-företag genom att bilda grupper, formulerar en affärsidé, sätter en budget, undersöka om idén är attraktiv på marknaden. Sedan driver de företaget med stöd av lärare, rådgivare och medarbetare från Ung Företagsamhet.

När läsåret närmar sig sitt slut avvecklar eleverna sitt företag. Fokus ligger på att eleverna själva tar ansvar för att hitta lösningar på de problem som uppstår längs vägen.

Syftet med att driva ett UF-företag är att eleverna ska få kunskaper och kompetenser som efterfrågas av arbetsmarknaden men även se eget företagande som en möjlig karriärväg i framtiden. Läs mer i lärarhandledningen till *Mitt UF-företag – Entreprenörskap på riktigt* eller ta kontakt med Ung Företagsamhet i din region.

UF-företagande på Barn- och fritidsprogrammet

UF-företagande går att driva inom många olika kurser. Här följer några exempel

» UF-företag i kursen Entreprenörskap

Syftet är att eleverna ska få kunskaper och förmågor som kan kopplas till entreprenörskap. Eleverna kan fritt välja affärsidé och fokusera på att utveckla sina entreprenöriella förmågor. I kursen Entreprenörskap kan hela det centrala innehållet uppnås inom ramen för UF-företagande. Mer information om detta finns i Ung Företagsamhets lärarhandledning.

» UF-företag inom yrkeskurser

Vilka kurser som kan integreras i UF-företagandet beror på vilket läsår och vilken inriktning eleverna valt samt vilka programfördjupningar skolan valt. Läs mer under rubriken Exempel på UF-företag inom Barn- och fritidsprogrammet.

» UF-företag inom övriga kurser

De grundläggande kunskaperna i privatekonomi och eget företagande som ingår i kursen Samhällskunskap 1b är användbara i alla UF-företag. I Svenska 1-3 arbetar eleverna med att hålla muntliga presentationer, vilket är en annan viktig del av UF-företagandet. Möjligheterna till ämnesintegrering är ännu större i yrkeskurserna.

Se film om UF-företagande på yrkesprogrammen

Exempel på UF-företag inom Barn- och fritidsprogrammet

Happy kids UF

Affärsidé: ”Med trygghet och kvalitet passar och aktiverar vi era barn på ett pedagogiskt sätt där vi sätter barnen i fokus.”

Inriktning: Pedagogiskt arbete

Happy kids UF bestod av fyra elever som efter sina APL-perioder i årskurs 2 kom på idén med att passa barn efter skoltid. De hade ett stort kontaktnät tack vare sina många APL-perioder och hade fått goda referenser. Eftersom de även hade utbildning i hjärt- och lungräddning samt utdrag ur belastningsregistret ökade deras trovärdighet. Eleverna marknadsförde UF-företaget i sociala medier och genom att sätta upp anslag på sina före detta APL-platser. Happy Kids UF fick ett flertal sponsorer som Lekia (som gav företaget diverse leksaker som böcker, tidningar och ritpapper), Bill och Bull lekland, EA utveckling, Clabris reklam och Däck online. Under en dag på Bill och Bull lekland bjöd de in sina framtida kunder och ordnade aktiviteter för att de skulle lära känna barnen och föräldrarna bättre.

Förslag på kurs- och ämnesintegrering

» **Entreprenörskap 100 poäng**

UF-företagande lämpar sig särskilt till kursen Entreprenörskap 100 poäng. Inom kursen ska eleverna ges förutsättningar att starta, driva, genomföra och utvärdera ett projekt eller fiktivt företag samt kunskaper i företagsekonomi. Undervisningen ska stimulera elevernas lust att anta utmaningar, utveckla deras kreativitet och omsätta idéerna praktiskt. Vidare ska de ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur människor kommunicerar, löser problem och samarbetar samt reflektera och dra lärdom av sina erfarenheter. Allt detta täcks in med UF-företagande.

» **Aktivitetsledarskap 100 poäng**

UF-företagande ryms väl inom denna kurs där verksamhetens organisation, mål, människors interaktion och det pedagogiska ledarskapet är viktiga delar. Alla

delarna uppfylldes under den lära-känna-dag Happy kids UF anordnade. UF-företaget planerade, genomförde, dokumenterade och utvärderade sina aktiviteter, som också är viktiga delar i kursen.

Music Night UF

Affärsidé: ”Att anordna musikkvällar för funktionshindrade.”

Inriktning: Socialt arbete

Music Night UF startades av fyra elever som gick inriktningen socialt arbete. Tanken var att anordna roliga och minnesvärda evenemang för funktionshindrade. Tillställningarna innehöll både musik, dans, lek och fikastunder. Företaget marknadsförde sig via sociala medier och genom att sätta upp affischer i staden där de bodde samt i särskolan. De besökte även olika dagligverksamheter där de berättade om sina musikkvällar och delade ut flyers på skolans Öppet hus. De fick hyra en lokal kostnadsfritt av ägaren som uppskattade evenemanget. Som rådgivare hade Music Night UF en musiker som kunde hjälpa dem med teknik och ljud under evenemangen. Music Night UF uppträdde själva för att undvika personalkostnader och till kvällspersonal anlidade de vänner och syskon.

Förslag till kurs- och ämnesintegrering

» **Entreprenörskap 100 poäng**

UF-företagande lämpar sig särskilt till kursen Entreprenörskap 100 poäng. Inom kursen ska eleverna ges förutsättningar att starta, driva, genomföra och utvärdera ett projekt eller fiktivt företag samt kunskaper i företagsekonomi. Undervisningen ska stimulera elevernas lust att anta utmaningar, utveckla deras kreativitet och omsätta idéerna praktiskt. Vidare ska de ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur människor kommunicerar, löser problem och samarbetar samt reflektera och dra lärdom av sina erfarenheter. Allt detta täcks in med UF-företagande.

» **Socialt arbete 300 poäng**

Syftet i ämnet socialt arbete är att eleverna ska utveckla kunskaper om sociala frågor och verksamheter. De ska utveckla förmågor att arbeta inom sociala verksamheter, inklusive funktionshinderområdet. I undervisningen ska egna samt samhällets attityder till människors sociala utsatthet behandlas, samt värderingar och bemötande av dessa. Dessa förmågor nådde Music Night UF med sina evenemang.

» **Aktiviteter och upplevelser 100 poäng**

Här ska eleven arbeta med planering, genomförande och utvärdering av aktiviteter för olika målgrupper samt ta hänsyn till platsens och situationens förutsättningar. Här är även kroppsspråkets viktigt för kommunikation och samverkan med andra och kunskaper om riskanalys och förebyggande säkerhet i planeringen av aktiviteter. Eftersom Music Night UF utförde sina aktiviteter med riktiga kunder nådde de kursmålen.

» **Ämnet Fritids- och friskvårdsverksamheter**

I ämnet ska eleven utveckla sin förmåga att möta och att leda människor utifrån ett inkluderande, etiskt och hälsofrämjande förhållningssätt. Undervisningen ska stimulera eleven till problemlösning och handlingsberedskap. Eleven ska ges möjlighet att medverka i olika verksamheter samt få erfarenhet av och inblick i pedagogiska och sociala sammanhang. Music Night UF utvecklade de flesta av dessa förmågor.

Sports event UF

Affärsidé: ”Att anordna sportevenemang för ungdomar i åldern 13-25 år. Vi vill ge ungdomar ett roligt och spännande tillfälle att umgås och att vara med och tävla om vinster i vårt evenemang”.

Inriktning: Fritid och hälsa

Sports event UF bestod av två elever i årskurs 3 på Barn- och fritidsprogrammet. UF-företaget arrangerade bland annat en innebandyturnering där de planerade hela upplägget, bjöd in lag, ordnade prisutdelning och hade fikaförsäljning. Sports event UF ordnade även en fotbollsturnering med fem lag där 70 ungdomar deltog. Målet med dagen var att ge

ungdomarna en meningsfull dag med fokus på att ha kul och att få vara tillsammans snarare än att vinna. Företaget marknadsförde sig bland annat via sociala medier och genom att sätta upp affischer. Genom att de verkade på en liten ort spreds informationen om evenemangen snabbt.

Förslag till kurs- och ämnesintegrering

» **Entreprenörskap 100 poäng**

UF-företagande lämpar sig särskilt till kursen Entreprenörskap 100 poäng. Inom kursen ska eleverna ges förutsättningar att starta, driva, genomföra och utvärdera ett projekt eller fiktivt företag samt kunskaper i företagsekonomi. Undervisningen ska stimulera elevernas lust att anta utmaningar, utveckla deras kreativitet och omsätta idéerna praktiskt. Vidare ska de ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur människor kommunicerar, löser problem och samarbetar samt reflektera och dra lärdom av sina erfarenheter. Allt detta täcks in med UF-företagande.

» **Fritidsmiljöer och arenor 100 poäng**

I kursen ingår att planera, genomföra, utvärdera och dokumentera aktiviteter och arbetsuppgifter. Sports Event UF klarade kursen genom att de både praktiskt och teoretiskt gjorde riskanalyser och upprättade säkerhets- och ordningsregler inför sina evenemang. Sports Event UF marknadsförde även sina evenemang och arbetade aktivt med försäljning, kundbemötande och service och värdskap.

» **Fritids- och friskvårdsverksamheter**

I ämnet ska eleven utveckla sin förmåga att möta och att leda människor utifrån ett inkluderande, etiskt och hälsofrämjande förhållningssätt. Undervisningen ska stimulera eleven till problemlösning och handlingsberedskap. Eleven ska ges möjlighet att medverka i olika verksamheter samt få erfarenhet av och inblick i pedagogiska och sociala sammanhang. Eleven ska även få diskutera och reflektera över arbetsformer samt egna och andras attityder och handlingar. Sport Event UF utvecklade de flesta av dessa förmågor.

Ett samhälle där alla unga får utveckla sin företagsamhet

Sedan 1980 har Ung Företagsamhet utbildat unga i entreprenörskap. Vi är en ideell och politiskt obunden organisation, som finns över hela landet. Vi inspirerar och tränar unga att i skolan utveckla sitt entreprenörskap och sina företagsamma förmågor – för en positiv samhällsutveckling. Vår vision är ett samhälle där alla unga får utveckla sin företagsamhet.

Var tredje elev som idag går ut gymnasiet har drivit ett UF-företag och totalt har över 560 000 gymnasieelever drivit UF-företag sedan vi grundades. Vi finns på hälften av Sveriges grundskolor där vi erbjuder elever och lärare våra läromedel, utbildningar och inspirerande möten. Vi driver även vårt nätverk UF alumni som ger unga entreprenörer, tidigare UF-företagare, personlig utveckling, drivkraft att växa och ett unikt kontaktnät.

Forskning visar att elever som drivit UF-företag har bättre möjligheter efter skoltiden; de får oftare jobb, har färre arbetslöshetsdagar och startar oftare eget företag.

Det vinner både de unga och samhället på.

Scanna QR-koden om du vill du veta mer om oss.

